

Abstrakt

Záměrem této diplomové práce je představit pojem ošklivosti jakožto estetické kategorie vzhledem k otázce jejího postavení v estetické zkušenosti, a to zejména na základě koncepce nesnadné krásy Bernarda Bosanqueta. První část práce pojednává o možnosti estetického zakoušení nelibosti, a tedy určuje ošklivost jako inherentně estetickou kategorii, v komparaci s neestetickou responsí hnusu. Druhá část práce přistupuje k zodpovězení otázky pozice ošklivosti a pocíťované nelibosti, je-li ošklivost plnohodnotnou součástí estetické zkušenosti považované za výtečnou a přínosnou. Řešení představené Bosanquetem v jeho pojetí nesnadné krásy však není plně uspokojivé a poslední kapitola proto představuje problematiku ošklivosti z jiného hlediska, které zdůrazňuje nezrušitelnou negativitu a znepokojivost ošklivosti. Klíčovým rysem ošklivosti je však ambivalentní prolínání odpudivosti a přitažlivosti v jejím estetickém zakoušení. Přisouzení ošklivosti významu v celku estetické zkušenosti, tj. možnost dosažení nového vhledu díky ní, však může provázet tendence k určitému vyrovnání ošklivosti. Původní nelibost a rušivá povaha ošklivosti se vytrácí spolu se začleněním do integrované estetické zkušenosti. Takové pojetí ošklivosti ji však příliš omezuje. Ani schopnost ošklivosti fascinovat, a tedy svým způsobem působit libost, není osvobozena od principiální nelibosti, kterou ošklivost vyvolává. Spojení ošklivosti s odchylkou, porušením, konkrétněji s rozkladem tělesných i psychických hranic, nelidskostí a zejména se smrtí, ji činí něčím těžko uchopitelným až nepochopitelným. Z tohoto důvodu ošklivost souběžně přitahuje a odpuzuje, neboť je něčím neznámým, co toužíme nahlédnout, vztahuje se k tématům, která jsou příslibem poznání něčeho podstatného o světě i o sobě samém. Na druhou stranu je to právě její odkaz k tomu, co je nechtěné, potlačované i zakázané, k věcem, kterým se běžně pečlivě vyhýbáme, co zapříčiňuje pocíťování nelibosti. Teprve zohlednění obou sil v jejich vzájemném vztahu ustavuje dynamiku ošklivosti a objasňuje její význam v estetické zkušenosti.